

**II XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
TEZISLARI VA MA'RUZALAR TO'PLAMI**

**СБОРНИК
ТЕЗИСОВ И ДОКЛАДОВ II МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ**

**COLLECTION
THESES AND REPORTS OF THE II INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

**“O‘ZBEKISTON OLIY TA‘LIM
MUASSASALARIDA PEDAGOGIK
KADRLARNING MALAKA OSHIRISH TIZIMI:
TAJRIBASI, MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH
PERSPEKTIVASI”**

Toshkent
2022

**TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI HUZURIDAGI
PEDAGOG KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA
ULARNING MALAKASINI OSHIRISH TARMOQ MARKAZI**

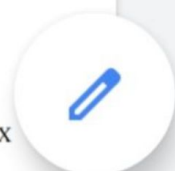
**II XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA TEZISLARI VA
MA'RUZALAR TO'PLAMI**

**СБОРНИК
ТЕЗИСОВ И ДОКЛАДОВ II МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ**

**COLLECTION
THESES AND REPORTS OF THE II INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**“O‘ZBEKISTON OLIY TA‘LIM MUASSASALARIDA PEDAGOGIK
KADRLARNING MALAKA OSHIRISH TIZIMI: TAJRIBASI,
MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH PERSPEKTIVASI”**

«СИСТЕМА ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ В ВУЗАХ
УЗБЕКИСТАНА: ОПЫТ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»

ОГЛАВЛЕНИЕ

<i>Axmedova M.E.</i> Kredit-modul tizimida tilshunoslik fanlarini o'qitishda integratsion yondashuvlar nazariyasi	8
<i>Abdullayeva G.N.</i> Xorijiy tillarni oqitishda integratsiyalashgan mediata'lim asosida dars jarayoni tashkillashtirish metodikasi	11
<i>Abduraxmanova Sh.A., Jo'rayev X.</i> Ta'lim jarayonida zamonaviy web texnologiyalari va ularning ta'limdagi o'rni	14
<i>Акалаев Р.Н., Рахимов А.У.</i> Значение ролевых игр в обучении слушателей циклов нефрологии.....	16
<i>Akromova Z.Sh.</i> Fasilatsion o'qish va o'rganishda didaktik yondashuvlar nazariyasi	17
<i>Алиева К.К.</i> Инновационные обучающие технологии в преподавании клинических дисциплин	20
<i>Анваров Ж.А., Абидов А.Б., Бобожонов Ш.Ж., Назиров Ш.А.</i> Гурухли лойихалаш усулини талабалар мустақил ишларини қабул қилишда қўллаш.....	22
<i>Асадова Г.А., Эшдавлатов Б.М., Отаишхон З.И.</i> Особенности качество модульного обучения в медицинских вузах	24
<i>Ахметова С.С., Кибатолдинов Е.Н., Шалгынбекова Е.С., Кудайбердинов К.К.</i> Значение коммуникативных навыков при обучении на интернатуре	26
<i>Ахметова С.С., Каукенова М.Д., Кайсабеков А.С., Фаизова Е.Ж.</i> Роль симуляционного обучения в интернатуре	28
<i>Бакиева З.Р.</i> Компьютерли анимацияни ўқитишнинг электрон таълим платформасини яратиш технологияси	29
<i>Березина Е.А.</i> Моббинг в трудовом коллективе: виды, причины, последствия	31
<i>Бугаева Н.М.</i> Цифровая трансформация личности	34

<i>Gulyamova Sh.S., Zakirkhodjaev R.A., Agzamova G.S., Nuriddinova F.M.</i> Development of standards for situational tasks and qualification tests in medical universities	36
<i>Davlatova A.A.</i> Ta'lim jarayonida interfaol topshiriqlarning samarasi hamda ahamiyati	38
<i>Джалилова Г.А., Расулова Н.Ф., Мухамедова Н.С.</i> Педагогические и психологические особенности проблемного обучения	41
<i>Djalilova G.A., Rajabova N.A., Odilova M.A.</i> Kredit-modul tizimida o'quv jarayonining me'yoriy ta'minoti	43
<i>Жўраев А.Х.</i> Бўлажак мутахассисларнинг инглиз тилидаги билимини касбий йўналтирилиши хусусиятлари	45
<i>Зликов В. Л.</i> Рациогуманистические основы эффективной коммуникации педагога	47
<i>Исмаилова З.К.</i> Таълим сифатини оширишда педагог компетентлигини ривожлантириш омиллари.....	49
<i>Кадомцева Л.В., Валиева Т.А., Поликарпова Н.В.</i> Применение метода case-study при подготовке и переподготовке педагогических кадров	51
<i>Kodirova G.</i> Vocabulary activities for the english language classroom.....	53
<i>Маукаева С.Б., Смаил Е.М., Каримова С.С., Жунисова Д., Ахметова А.К., Сулейменова Д.М., Кудайбергенова Н.К., Баянбаева Т.С.</i> Анализ дистанционной академической мобильности.....	54

<i>Gulyamova Sh.S., Zakirkhodjaev R.A., Agzamova G.S., Nuriddinova F.M.</i> Development of standards for situational tasks and qualification tests in medical universities.....	36
<i>Davlatova A.A.</i> Ta'lim jarayonida interfaol topshiriqlarning samarasi hamda ahamiyati	38
<i>Джалилова Г.А., Расулова Н.Ф., Мухамедова Н.С.</i> Педагогические и психологические особенности проблемного обучения.....	41
<i>Djalilova G.A., Rajabova N.A., Odilova M.A.</i> Kredit-modul tizimida o'quv jarayonining me'yoriy ta'minoti	43
<i>Жўраев А.Х.</i> Бўлажак мутахассисларнинг инглиз тилидаги билимини касбий йўналтирилиши хусусиятлари	45
<i>Зликов В. Л.</i> Радиогуманистические основы эффективной коммуникации педагога	47
<i>Исмаилова З.К.</i> Таълим сифатини оширишда педагог компетентлигини ривожлантириш омиллари.....	49
<i>Кадомцева Л.В., Валиева Т.А., Поликарпова Н.В.</i> Применение метода case-study при подготовке и переподготовке педагогических кадров.....	51
<i>Kodirova G.</i> Vocabulary activities for the english language classroom.....	53
<i>Маукаева С.Б., Смаил Е.М., Каримова С.С., Жунисова Д., Ахметова А.К., Сулейменова Д.М., Кудайбергенова Н.К., Баянбаева Т.С.</i> Анализ дистанционной академической мобильности.....	54
<i>Мустафоева Д.</i> Повышения квалификации педагогических кадров на основе личностно-ориентированного подхода	56
<i>Мухамедова Н.С., Джалилова Г.А., Расулова Н.Ф.</i> Медицинская цивилизация в системе образования	58
<i>Норкулов С.Д., Максудова З.С., Ташпулатова Ш.А., Имамова И.А., Султонова Г.Ю.</i> Важнейший фактор, способствующий развитию гражданского общества в узбекистане – это воспитание студентов	61

KREDIT-MODUL TIZIMIDA TILSHUNOSLIK FANLARINI O'QITISHDA INTEGRATSION YONDASHUVLAR NAZARIYASI

Axmedova M.E.

*Toshkent tibbiyot akademiyasi, p.f.n. dotsenti,
(Toshkent, O'zbekiston)*

Rivojlangan davlatlarda tillarni o'qitishga doir ilmiy adabiyotlarda o'quv topshiriqlarning mazmuniga, samaradorlik darajasiga alohida e'tibor beriladi va ta'lim jarayonida mustaqil ta'lim topshiriqlaridan savol, tezkor savol-javob, topshiriq va matn tahlillari va mashqlardan unumli foydalaniladi. Xalqaro tajribadan ma'lumki modul-kredit tizimi o'zining bir qator afzalliklariga egaligi bilan ajralib turmoqda. Bunda talabaga ta'lim berish, uni mustaqil ishlashga yo'naltirish ekanligi zamonaviy talablarga nihoyatda mos keladi. Xalqaro tajribada o'quv topshiriqlari o'zaro muloqotning samarali bo'lishiga qaratiladi. Amalda foydalanilgan mustaqil, o'quv topshiriqlari avvaldan belgilangan ma'lum mezonlar asosida shakllantiriladi.

O'zbekistonda ham oily ta'lim tizimida modul-kredit tizimiga o'tish jarayonlarida islohot kechmoqda. Bunga tayor bo'lish uchun talabalarda mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Tilshunoslik fanlari ona tili o'qitish metodikasi lingvodidaktik kompetentsiyaviy yondashuvga asoslanmoqda, dars jarayonida lingvistik kompetentsiyalarni shakllantirish nutqiy kompetentsiyalarni rivojlanishiga olib kelish ko'zda tutilmoqda. Xalqaro tajribalar asosida til o'rganishga qo'yilgan aniq talablar orqali (tiglab tushunish), (gapirish), (o'qish) va (yozish) malakalari rivojlantiriladi. Ona tili o'qitishda mazkur yondashuvdan biroz ijodiyroq foydalanish maqsadga muvofiq, bizningcha. Chunki talabalar tilning tashuvchilari sifatida muayyan nutqiy ko'nikma va malakalarga ega bo'lgan holda OTM ga keladilar. Talabalarda ona tilidan (ular tilning tashuvchilari bo'lgani uchun) ba'zi ko'nikmalargina rivojlantiriladi, asosan ulardagi lingvodidaktik ko'nikmalarni takomillashtirish galdagi vazifamiz hisoblanadi. Ayniqsa, o'zbek tili va adabiyotini o'qituvchilari ona tilida matn yoki suhbatni tinglab tushunadi, o'qiy oladi, gapira oladi va yoza oladi. Bunday vaziyatda ona tili o'qitish metodikasining didaktik vazifasi talabalarda eshitganlarni to'g'ri tushuna olish, adabiy tilde ravon mantiqan izchil gapira olish, matnni o'qib tushuna olish hamda to'g'ri va mazmunli yoza olish ko'nikmalarini takomillashtirish lozim. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 5847-sonli Farmoni ijrosini ta'minlashda kamida 10 ta oliy ta'lim muassasasini xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlar (Quacquarelli Symonds World University Rankings, Times Higher Education yoki Academic Ranking of World Universities) reytingining birinchi 1000 ta o'rindagi oliy ta'lim muassasalarini ro'yxatiga kiritish, oliy ta'lim muassasalarida o'quv jarayonini bosqichma-bosqich kredit-modul`

tizimiga o'tkazishb xalqaro tajribalardan kelib chiqib, oliy ta'limning ilg'or standartlarini joriy etish, jumladan, o'quv dasturlarida nazariy bilim olishga yo'naltirilgan ta'limdan amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan ta'lim tizimiga bosqichma-bosqich o'tish oliy ta'lim muassasalarining akademik mustaqilligini ta'minlash va boshqalar belgilab berildi. Xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarda turgan OTMLar faoliyatini o'rganishda, zamon va jahon talablariga mos o'quv rejalarni ishlab chiqish oliy filologik ta'lim tizimida zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish, ta'limning kredit-modul` tizimining mohiyatini, ishlash mexanizmini oliy filologik ta'lim tizimidagi professor-o'qituvchilari va talabalarga yetkazishda Universitetda kredit-modul` tizimiga o'tish jarayoni monitoringini olib borish lozim. "Kredit-modul" tizimi talabalarga xizmat ko'rsatishda qanday qulayliklarni yaratadi yoxud "registrator ofis" imkoniyatlari" mavzularida bir nechta maqolalar e'lon qilinsa-da, bu mummoga duch kelavermiz, chunki biz bilgan an'annaviy ta'lim shaklidagi jarayonga odatlanganligimiz boisi. Adabiyotlar muammosi, yangi fan dasturlari (sillabuslar) uchun xorijiy adabiyotlar ro'yxati shakllantirilishi va bosqichma-bosqich xorijiy adabiyotlar sotib olinayotganligi muxim ahamiyatga ega. Bu mas'uliyatli vazifani, albatta takomillashtirilgan o'quv topshiriqlari orqali amalga oshirish mumkin. Shu ma'noda filologik ta'limda ona tilidan mustaqil, o'quv topshiriqlarini ishlab chiqishda kredit-modul tizimida lingvodidaktik asoslarini takomillashtirish masalasi nihoyatda dolzarb hisoblanadi. Demak, kredit-modul tizimida xorijiy adabiyotlar asosida o'zbek va rus tillarida o'quv qo'llanma va darsliklar yaratilish ustida ishlar olib borilishi 2020-2021-o'quv yilida birinchi kursga qabul qilingan talabalar uchun ingliz guruhleri tashkil qilinishi, Ingliz tilini bilish darajasini tasdiqlovchi sertifikatga (IELTS, TOEFL, CEFR va x.k) ega va ingliz tilini bilish darajasi yetarli bo'lgan talabalar ixtiyoriy ravishda ingliz guruhlariga qabul qilinishi Yangi O'zbekistonning yoshlarga yaratib berayotgan imkoniyatlaridir. 2022 yil holatiga ko'ra birinchi kurs bakalavr talabalari umumiy soni 1803 ta bo'lib shulardan 394 tasi ingliz guruhida o'qishga loyiq deb topilgan va rozilik berilgan. Bu umumiy talabalar sonining 22% ni tashkil etadi. Talabalarning o'zlashtirishlari uchun yangi adabiyotlar bilan ta'minlanishi hamda talabalarning mustaqil shug'ullanishlari uchun sharoitlar yaratilganligi muhim axamiyatga ega, xorij kutubxonalaridan onlayn foydalanish imkoniyatlarini yaratilishi. Ma'ruza auditoriyalari sig'imini kengaytirish. Talabalarning ma'ruzalarda qatnashish cheklovlarini bekor qilish, ayniqsa talabalar o'zi hoxlagan professorning ma'ruzasini tinglash imkoniyatiga ega bo'lishi dars beruvchi professor-o'qituvchining oylik maoshiga qo'shimcha ustama berilishi. O'quv jarayonini raqamlashtirish. O'qitish shaklidan qat'iy nazar barcha OTMLar qatorida o'quv jarayoni elektronlashtirish talab etilmoqda. Dars jadvali - platformasi darslarning bir vaqtda tutash (stik) kelishini oldini oladi, dars jadvali har bir guruh, o'qituvchi, xona va fanlar kesimida individual ko'rinishda namoyon bo'lishi. Bu esa rahbariyat, o'qituvchilar, talabalar va ota-onalar uchun qulayliklar yaratadi. Ta'lim platformasi-talabalar va

professorlar o'rtasida aloqa vositasi. O'quv materiallari. Talabalarning baholarini e'lon qilish va h.k. Ish beruvchi tashkilotlardagi bo'sh ish o'rinlari va h.k. Onlayn. Onlayn darslarni tashkil etish. Imtixon olishni onlayn amalga oshirish va h.k. Onlayn o'tish uchun havola orqali darslarga kirib borishi, shaffoflikni ta'minlaydi. Olib borilayotgan tadqiqotlar mazmuni, natijasi oliy filologik ta'limda kredit-modul tizimiga o'tishning amaldagi holati va istiqbollari belgilab berilgan. [1,44]. Kredit tizimida eng avvalo, talabaniq mustaqil ishiga jiddiy e'tibor qaratish lozim. Mustaqil ta'lim ikki turda bo'ladi: Talabaniq bevosita o'zi tomonidan (mobil qurilmasi orqali) amalga oshiriladigan mustaqil ish turlari 1. Darsga tayyorlanish 2. Axborot izlash. 3. Forum 4. Test yechish. 5. Nazorat ishiga tayyorlanish. 2. An'anaviy shakldagi o'qituvchi rahbarligidagi talabaniq mustaqil ishi: referat, kurs ishi, kurs loyihasi, amaliyot hisoboti, ilmiy tezis va maqolalar chop etish, bitiruv ishi, magistrlik dissertatsiyasi, ilmiy izlanuvchiga rahbarlik, tayanch doktorantga rahbarlik va h.k. Mustaqil ish soatlarini o'tkazishga oldindan ko'rsatma berish lozim. Talaba tomonidan bajariladigan mustaqil ishlarni fan dasturida belgilash samarali natijalarni beradi, qanday shaklda, qancha so'zdan iborat bo'lishi, individual tarzda yoki jamoaviy va boshqalar. Xulosa sifatida oily filologik ta'lim tizimida talabalarning nutqiy kompetensiyasi rivojlantirishda Kredit modul tizimida professor-o'qituvchilar modulli o'quv rejaga asosan (Sillabus) ishchi o'quv dasturini ishlab chiqadi, fanni bir necha mantiqan tugallangan o'quv modullariga ajratadi, har bir o'quv modulining maqsadi va vazifalarini belgilaydi, o'quv moduli bo'yicha talabalar o'zlashtirishi, bilishi va amalda qo'llay olishi lozim bo'lgan kompetensiyalarni belgilaydi. [1,67] O'quv moduli (fanlar) bo'yicha auditoriya mashg'ulotlari uchun (ma'ruza matnlari, amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlari bo'yicha materiallarni tayyorlaydi, testlar, vaziyatli (keyslarni) masalalarni tuzadi, individual topshiriqlarni shakllantiradi, axborot manbalari (foydalanish uchun tavsiya etilayotgan o'quv va ilmiy adabiyotlar ro'yxati) ni shakllantiradi. Nazorat topshiriqlari va mustaqil ta'lim uchun topshiriqlarni (referat, kurs ishlari yozish, manbalarni tarjima qilish, tegishli mavzular bo'yicha slayd tayyorlash, Glossariy tuzish, savol-javoblar banki) shakllantiradi va ularni o'zlashtirish bo'yicha tegishli ko'rsatmalar beradi. Ma'ruza, amaliy, seminar va laboratoriya mashg'ulotlarini olib boradi, tegishli modullarni o'zlashtirish, kurs ishlari va BMllarini yozish bo'yicha talabalarga maslaxatlar beradi. O'quv elementlarining quyidagi: Tekstli, Kartografik (atlas, karta), Jadvalli (grafiklar, diagrammalar, gistogrammalar), Ilyustrativ (rasmlar), Audio va video ma'ruzalar, Natural (kollektsiyalar, gerbariyalar), O'yinli (vaziyatli), Komp'yuterli turlarini ishlab chiqadi va amaliyotga keng joriy etiladi.